

Telegraful

Organ național-bisericesc. - Intemeiat în 1858 de Mitropolitul Andrei Șaguna
Apare zilnic

2 ex. (Of.)
Asociațiunea pentru literatura română și
cultura poporului român
Str. Șaguna 8
Sibiu

Abonamentul:

Un an 2000 Lei. — Șase luni 1000 Lei. — Trei luni 600 Lei. — O lună 200 Lei. — Pentru bănci, autorități și străinătate un an 5000 Lei. — Pentru America 3 Dolari. Abonament de sprijin 5000 Lei

Articole și corespondențe

se adresează REDACȚIEI Telegraful Român Sibiu strada Mitropoliei Nr. 45. — Articole nepublicate nu se înapoiază. — Scrisori nefrancate se refuză.

Prețul inserțiilor

un cm.² 10 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător

Abonamentele și inserțiile

se adresează ADMINISTRAȚIEI ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Țara lui „feljelentem, megbüntetem“

Adecă, pe românește, țara pârei și a pedepsei.

Ați găcit: E țara „Sfântului Ștefan“, Ungaria milenară.

In această țară fiecare ungar pârește. Iar statul, la rândul său, e bucuros că poate pedepsi.

Ungurii spun — și-o spun cu o suspectă ostentație — că țara lor e zidită pe drept, pe respectul legilor. Cine calcă aceste legi, își ia pedeapsa cuvenită.

Adevărul însă este altul. Ungurii nu pârăsc și nu pedepsesc de dragul dreptății, ci din pasiune, din instinct. Pur și simplu pentru a face rău. Asta nu însemnează, totuși, că ei fac — artă pentru artă. Nu. Căci din pasiunea de a pâri și a pedepsi se pricopsesc pârașii și statul deopotrivă. Evident, numai globiții rămân păgubași. Iar aceștia sunt, îndeobște, Români.

In Ungaria Românul e pedepsit și când se culcă și când se scoală și când lucrează și când se hodinește și când umblă și când stă și când râde (rar) și când plânge (des) și la sat și la oraș — pretutindeni și totdeauna. Dacă vorbește românește pe stradă, e pedepsit că insultă limba Statului; dacă umblă în portul strămoșesc e pedepsit că face iredentism; dacă se uită mai posomorît la vreun pui de grof e pedepsit că nutrește intenții se-dicioase; dacă zimbește către vreun slujbaş al statului (ca să-i capteze bunăvoința) e pedepsit că l-a insultat cu privire ironică; dacă, întâmplător, și-a pierdut chitanța de plată a impozitelor, trebuie să le plătească a doua oară, iar dacă nu poate plăti i se ia și cenușa din vatră sau e băgat la închisoare — și așa mai departe.

S'au întâmplat, de pildă, la Cluj cazuri ca acestea: Era iarna în toiu. Ninge de îngropa pământul. Cetățeanul român își mătura trotuarul des-de-diminează, curățind zăpada. Peste un cias zăpada era din nou de trei degete de groasă. Trecea pe acolo polițistul și globea pe bietul valah, că nu și-a măturat trotuarul. In acelaș timp pe trotuarul din fața prefecturii poliției pătura groasă de zăpadă se întărise ca pardoseala: din toamnă n'o mai mișcase nimeni.

Altul: Rumânului I. B. din comuna Gh. i se rechiziționaseră boii de jug. Firește, gospodarul n'a mai avut cu ce-și lucra moșia. Pe motive că și-a lăsat pământul în paragină sabotând astfel producția economică a țării, i-a fost luat pământul și a fost dat unui ungar.

Dar să terminăm, fiindcă în țara lui „feljelentem, megbüntetem“ asemenea cazuri sunt multe ca nisipul mării...

Acum, sorocul încetării acestei cumplite năpaste se apropie. Odată cu desrobirea Ardealului de sus vor răsufli și Românii de aici. Vremelnicii tirani — câți vor scăpa — se vor retrage în pustă și acolo se vor pâri și se vor pedepsi în familie. Vor simți atunci pe propria lor piele cât de dulce a fost regimul lui „feljelentem, megbüntetem“ cu care au fericit ei pe Români, patru ani de zile.

R. B.

Aripa estică a liniei gotice cucerită

Londra 26 — Aripa răsăriteană a liniei gotice a fost cucerită în întregime.

Comandantul german, mareșalul Kesselring, va simți în curând desavantajele luptei în câmp deschis. El nu va putea să mai opună decât o rezistență relativă pe malurile fluviului Po.

Din zi în zi numărul prizonierilor crește tot mai mult.

Pomenind pe Generalul Grigorie Bălan

Am vorbit la timpul său despre personalitatea viteazului General Grigorie Bălan, mort ca cel dintâi general pentru desrobirea Ardealului nostru scump.

Ca unul, care, în ciuda celor 4 răni primite în decursul acestui războiu pe diteritele fronturi, a preferat să-și dea viața pentru restaurarea drepturilor românești peste Ardeal, Generalul Grigorie Bălan a fost înmormântat în 15 Sept. în cimitirul Ghencea din Capitală, cu ceremonia cuvenită unui cavaler al ordinului „Mihai Viteazul“ și prim cruciat pentru eliberarea Ardealului pe care l-a iubit atât de mult.

La impresionanta ceremonie au asistat, în afară de membrii familiei, dnii: Lt-comandor Udrinschi, reprezentantul M. S. Regelui, Iuliu Maniu, Mih. Popovici, Romul Pop — care a și omagiat în numele guvernului pe cel dispărut, — apoi: prof. G. Brătianu, I. Lupaș, R. Bopilă, Aug. Popa, etc. iar din partea armatei Gral Pălăngeanu, colonelii Săulescu, Manichi, Pădureanu, etc.

Faptele eroice ale dispărutului le-a evidențiat col. Manichi, iar în numele expulzaților nășăudeni și bistrițeni — unde ar fi fost cel mai fericit să poată intra Generalul Bălan — a vorbit dl D. Nacu. Au mai vorbit dl C. Hagea și I. Groșanu în numele voluntarilor ardeleni „Grigorie Bălan“.

Ieri s'a săvârșit în Catedrala Mitropolitană din Sibiu un sfânt parastas de pomenire a aceleiași nepieritoare jertfe aduse pentru desrobirea Ardealului. A servit P. S. Nicolae al Clujului doririlor românești, împreună cu un mare sobor de preoți.

Au fost pomeniți: Generalul Grigorie Bălan, Lt-Col. Petre Popa, Slt. Ludu D. Mircea, precum și toți cei căzuți pentru desrobirea Ardealului.

Veșnică pomenire!

Mobilizarea tractoriștilor pentru muncile agricole

București 26 — Marele Stat Major al Armatei Române comunică:

Pentru ca muncile agricole să se facă la timp, toți tractoriștii aflați pe teren la data de 25 Sept. a. c. se vor considera mobilizați pentru lucru. In caz contrar, vor fi urmăriți și judecați de Curțile marțiale ca dezertori.

Eventualele ordine de chemare vor fi restituite unităților cărora le aparțin titularii, cu mențiunea că s'au conformat prezentului comunicat.

Mobilizarea pentru lucru a tractoriștilor e valabilă până la 1 Dec. a. c.

Ordinul de zi al Comandantului suprem aliat

Generalul Eisenhower, comandantul suprem al forțelor expediționare anglo-americane, a dat pe ziua de 25 Septembrie 1944 un ordin de zi către cele 12 milioane de muncitori streini din Germania, ale căror țări sunt în război cu Germania. Ordinul de zi a fost difuzat în mai multe limbi streine prin Radio și răspândit prin foi volante din avioane anglo-americane pe calea aerului.

Ordinul de zi al comandamentului suprem aliat arată că momentul favorabil pentru intrarea în acțiune a celor 12 milioane de muncitori streini din cuprinsul Germaniei a sosit.

Dacă se va acționa potrivit instrucțiunilor date, cu hotărâre și în desăvârșită ascultare de șefii de grupuri și de unități mai mari, soarta Germaniei poate fi hotărâtă în timpul cel mai scurt.

Acei dintre muncitorii streini cari încă nu s'au încadrat în formațiunile de luptă și nu cunosc toate instrucțiunile, sunt sfătuiți să părăsească imediat uzinele și orașele, căutându-și de lucru la țară, altfel se expun unei mari primejdii.

Radio Londra, care a difuzat știrea de mai sus, în dimineața zilei de 26 Septembrie a. c. acordă o importanță deosebită acestui ordin de zi către cele 12 milioane de muncitori streini din Germania.

Invățătura zilei

Fii credincios până la moarte și
îți voi da cununa vieții.

Apocalips 2, 10

CALENDAR CREȘTIN

Biserica ortodoxă prăznuște:

Mercuri 27 l. c. — M. Calistrat

Joi 28 l. c. — C. Hariton

Preoți cu crucea'n frunte

AUREL MUNTEANU

Întâia sa pătimire

După patru ani de viață căzută, Ardealul sfâșiat prin capriciile unui conte de operetă care a sfârșit ca un erou de roman fascicolar — și a altor sinistre cucute crescute 'n solul politice europene din ultimul deceniu — își lecuește durerea pe câmpul de luptă.

Între batalioanele de voluntari ale Regimentului Iuliu Maniu, care se oștește pentru desrobirea fraților de dincolo de Feleac alături de armatele regulate româno-ruse, unul poartă numele protopopului Aurel Munteanu dela Huedin.

Vărtos ca un dac, falnic la chip ca un roman, martirul dela Huedin a fost o încorporare tipică a protestelor ardelenesti ridicate împotriva abuzurilor milenare ale „sfintei coroane”.

Pătimirea sa a început în 29 Ianuarie 1919. Sosise atunci, la Ciucea, Regimentul 10 Putna. Vânătoarea împotriva patrioților români era în toi. Părintele Aurel plecase din Huedin, unde se ascunsese de puceri, spre satul său (Sebeșul-mare), servind de călăuză la doi ofițeri români. Din curtea parohială, aude deodată uruitul unei trăsurii care venea în goană. Bandele de Săcui i-au adulmecat urma.

A luat-o la fugă. Țipete sălbatice și focuri de armă răsunau în urma sa. Cu mare greutate a ajuns în liniile românești.

Scurtă vreme după aceea, și-a întâlnit copilul de 3 ani, care deghizat în straje fără-nești fusese ocrotit de săteni.

Fetița sa, în vârstă de 9 luni, dispăruse. Au omorât-o ungurii.

Era întâia jertfă de sânge pe care eroicul preot o îngropa la rădăcinile României rotunde. Cealaltă avea să se consume după două decenii.

Îi vom rememora detaliile inspăimântătoare.

GRIG

FARMACILE DE SERVICIU

Marți 26 Sept. Siegfried Timal, str. Turnului 18

Mercuri 27 Sept. Fritz Zobel str. Ocnei 2

Joi 28 Sept. Ștefan Moga str. Elisabeta 16

Vineri 29 Sept. Guido Britzius Piața Mică 27

Prelungirea

termenului preschimbării
bancnotelor de 1000 Lei

Banca Națională a României comunică următoarele: Termenul pentru preschimbarea biletelor de 1000 lei, de culoare brună, care poartă pe cercul alb din mijloc 2 țărânci cu sapa pe umăr, se prelungește până la 31 Octomvrie 1944.

Mișcări

populare în Budapesta

Postul de Radio „Ozeansender” în emisiunea din dimineața zilei de azi 26 Sept. a comunicat o știre din Ankara, potrivit căreia, față de situația disperată din Ungaria, mari masse de popor ar fi manifestat în fața palatului din Budapesta cerând încheierea păcii.

Să depună armele

Londra 26 — 11 generali și 4 colonei germani capturați de trupele aliate au lansat un apel către trupele germane, cerându-le să depună armele.

DI Churchil se reîntoarce

Londra 36 — DI Churchil a revenit în Anglia, după conferința dela Quebec, călătorind pe vasul „Queen Mary”.

Unguri la — Varșovia

De-alungul vremilor Ungaria s'a bucurat de marea prietenie ce i-a împărțășit-o poporul polonez.

Astăzi Ungaria răsplătește cu altă monedă vechea prietenie a Poloniei.

Un recent comunicat al Inaltului comandament al armatei roșii ne dă o știre care talmăcește lămurit atitudinea condamabilă a fiilor lui Arpad și Tuhutum față de Polonia: O divizie de cavalerie maghiară — husarii „viteji”, — cu ajutor de trupe nemțești, dau năvală la porțile Varșoviei, ca să mai stingherească înaintarea rușilor și polonilor pentru desrobirea măltrățaților varșovieni.

Polonia va ținea în minte fapta rătăciților maghiari, — o nație despre care însuși poetul lor Petőfi-Petrovici a scris în versurile sale că este o „nație degenerată [elkorcsult] ce nu merită să trăiască”.

„Miracolul american”

— Un discurs electoral al
Președintelui Roosevelt —

Washington 26 — DI Francisc Delano Roosevelt, în calitatea dsale de candidat — pentru a patra oară — la suprema magistratură a Statelor Unite ale Americii, a rostit un mare discurs electoral, în care s'a ocupat de „miracolul american”.

Înțelegând prin această expresie acel „a face mai mult decât posibilul”, Președintele Roosevelt a glorificat geniul productiv-american, care a isbutit să „înghită” capacitatea industriei de războiu germană, ajungând atât de departe încât astăzi construiește anual peste o sută mii avioane, fără a mai vorbi de vasele de războiu și de transport, de tancuri, tunuri, camioane, armament ușor și echipament militar, cum n'a mai cunoscut lumea.

Ca mâine, victoria împotriva fascismului va fi dobândită integral. E aceasta — a spus dsa — victoria poporului american împotriva urzilor securității și prosperității mondiale.

Numiri provizorii

Pentru administrarea regiunilor desrobite în Ardealul de Nord s'a publicat o serie de numiri de funcționari. Toate aceste numiri sunt provizorii. O comisiune de trei va veghea la aplicarea legilor de organizare. După cum ni se spune, comisiunea va fi formată din dnii: Romul Pop, Sabin Manuilă, subsecretari la ministerul de interne, și Ionel Pop, avocat în Sibiu.

Bombardamente în Grecia

Alger 26 — Mari formațiuni de bombardiere anglo-americane, cu baza de plecare din Holia, au atacat ieri 3 aerodroame germane din apropierea Atenei, precum și baza navală dela Salamina.

Pentru magistrații evacuați

București 26 — Ministrul Justiției invită pe toți magistrații evacuați cu serviciile sau din proprie inițiativă, să comunice acelui minister adresele actuale, precum și dacă sunt sau nu însoțiți de familiile lor.

Luptele din Extremul Orient

Pearl Harbourn 26 Trupele americane de sub comanda Generalului Mac Arthur au respins o încercare a japonezilor de-a aduce întăriri pe insula Palao.

Flota și aviația amiralului Nimitz bombardează fără răgaz bazele navale și aeriene din insulele Filipine.

SITUAȚIA FRONTURILOR

Marele Stat Major al Armatei Române a dat următorul comunicat asupra operațiunilor din ziua de 25 Septembrie:

În Vestul Transilvaniei trupele române și cele rusești și-au continuat înaintarea pe tot frontul.

În centrul Transilvaniei, după înfrângerea tuturor rezistențelor inamice, au fost realizate importante câștiguri de teren.

Frontul din Răsărit

Eliminarea germanilor din Nord-Estul Estoniei este lucru aproape complet împlinit. Au mai fost cucerite 1000 localități.

Frontul din Apus

Atacurile germane asupra coridorului aliat din Olanda au fost respinse. Într'un loc, unde germanii izbutiseră să facă o pătrundere, au fost zăvorâți.

Frontul din Italia

În Italia, trupele aliate au înaintat 13 km. la Nord de Rimini, atingând istoricul râu Rubicon.

Frontul din Balcani

Londra 26 — Inaltul Comandament jugoslav anunță ocuparea importantului centru industrial, minier și militar Banja-Luka, în Nordul Bosniei. În decursul celor 5 zile de luptă, Germanii au pierdut 4000 de morți și 5000 prizonieri.

În apele Dalmației, unități navale aliate, în cooperare cu trupe jugoslave, au cucerit insula Solta, la Sud de orașul Split. Cu această posibilitatea de control asupra strecurării pe Adriatică a nemților a crescut și mai mult.

Sofia 26 — Comandamentul suprem al armatei bulgare comunică în legătură cu operațiile desfășurate ieri:

La Sud de Strumița, luptele sunt în curs. La Nord, în regiunea Palanca și Țarski Selo [Sud de Vidin], în lupte crâncene, divizia XV a câștigat noi poziții.

Ultima Oră

București 26 — Comunicatul Nr. 4 al Curții Regale, face cunoscut că Majestatea Sa Regele a primit ieri la orele 15 pe reprezentanții presei străine, acreditați în România, aparținând agențiilor Tass, Associated Press, United Press, Anatolica, Britanova ș. a., precum și ziarelor Chicago Tribune, Daily Sketsch, Daily Telegraph, Daily Mail, Sunday Dispatch, Journal de Genève, New-York Herald Tribune ș. a.

Moscova 26 — Dela începutul războiului, peste o mie de aviatori sovietici au fost proclamați „eroi ai URSS”, cea mai înaltă distincție rusească.

București 26 — Consiliul de Miniștri a hotărât să dea o proclamație către țară în vederea efectuării muncilor agricole de toamnă și a sporirii producției pe toate țărâmurile economiei naționale.

Budapesta 26 — Ministrul de războiu al Ungariei, Csatay Lajos, a dat un apel către țară, chemând la luptă pe viață și pe moarte toată populația. Vor fi alcătuite pretutindeni niște gărzii naționale. Membrii lor, depun jurământul în fața conducătorilor organizației leventilor, sunt înarmați, poartă haine civile și se îngrijesc de hrană pe cont propriu.

Măsură aceasta e semnificativă. Ea denotă situația DISPERATĂ în care se află ungurii.